

2. Гончарук А. П. Механізм правової поведінки (загальнотеоретичний аспект): дис. ... кан. юрид. наук: спец. 12.00.01/ Теорія та історія держави і права. Нац. Акад. Інстит. Держ. І Права. В. Корецького. Київ, 2016. 188с.
3. Горбова Н. Правомірна поведінка: підходи до визначення дефініцій, соціальна значимість та типологія. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2. С. 35-39.
4. Правовое поведение: норма и патология. Кудряцев В.Н. М.: Наука, 1982. 288 с.
5. Максимова И. М. Правосоздание как источник правового поведения личности: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. / И.М. Максимова. Тамбов, 2005. 161 с.
6. Кдлян. Е.Л. Законность как фактор воздействия на правовое поведение личности: вопросы теории: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01/ Современ. Гуманит. Акад. Москва, 2009. 262с.
7. Правовое поведение: понятие и виды. Н.А. Пьянов. *Сибирский юридический вестник*. 2004. . № 4. С. 11-14.
8. Полонка І. Генезис сутності правової поведінки та пропозиції щодо поняття. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспуденція. 2014. № 10-2 том 1. С. 28-30.
9. Теорія держави і права : [підручник] О.Ф. Скакун. К.: Алерта, ЦУЛ, 2011. 520с.
10. Зайчук О. В. Теорія держави і права : академічний курс / [за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко]. К., Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
11. Кирилюк Т. Ю. Правова поведінка як юридична категорія та явище правової дійсності / Кирилюк Т. Ю. // *Держава і право. Юрид. і політ. науки* : збірник наукових праць. 2009. Вип. 43. С. 100 – 105.
-

Мишаєва К. Б., здобувачка вищої освіти 3 курсу, група КЮ-183
Науковий керівник – **Козинець І. Г.**, старший викладач
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПРИМУС В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Усі учасників адміністративного процесу повинні чітко дотримуватися правил при процедурі розгляду справ в адміністративних судах. Для забезпечення ефективності діяльності суду від сторін процесу вимагається належний рівень правової поведінки, відповідна культура юридичної практики та професійно-правова культура суддів та інших учасників адміністративного процесу. Дотримання правил поведінки у суді досягається завдяки заходам процесуального примусу.

Відповідно до ч. 1 ст. 144 КАС України заходами процесуального примусу є процесуальні дії, що вчиняються судом у визначених цим Кодексом випадках з метою спонукання відповідних осіб до виконання встановлених у суді правил, добросовісного виконання процесуальних обов'язків, припинення зловживання правами та запобігання створенню протиправних перешкод у здійсненні судочинства [1].

Заходи процесуального примусу – це певні попереджувальні заходи, вони направлені на підтримку належного порядку у судовому розгляді справи. Суд вживає заходи примусу відразу, як особа вчинила порушення, шляхом постанови ухвали [2]. Існує також точка зору, що заходи процесуального примусу - це реакція суду на ті правопорушення, яких припустилися учасники процесу або інші особи, присутні в залі судового засідання, і які заважають подальшому розгляду справи [3, с. 179]. Е.Ф. Демський визначає заходи

процесуального примусу в адміністративному процесі, як способи примусового впливу на учасників процесу з метою забезпечення повного, об'єктивного та неупередженого вирішення адміністративних справ, а також підтримання певного порядку під час їх розгляду [4, с. 171].

Окремі дослідники під заходами процесуального примусу в адміністративному процесі розуміють способи примусового впливу на учасників процесу з метою забезпечення повного, об'єктивного та неупередженого вирішення адміністративних справ, а також підтримання певного порядку під час їх розгляду [4, с. 172]; встановлені законом процесуальні дії, що застосовуються судом до осіб, які порушують встановлені в суді правила або протиправно перешкоджають здійсненню адміністративного судочинства [5, с. 536]; нормативно визначені способи впливу як майнового, так і немайнового характеру на учасників процесу, які скоїли процесуальні правопорушення [6, с. 5]. Це значить що, застосування заходів процесуального примусу є виключно правом судового органу в особі судді – головуючого в судовому засіданні, який виступає єдиним суб'єктом, що уповноважений на їх застосування лише під час розгляду та вирішення адміністративної справи у чітко визначених, законодавчо встановлених межах.

На думку А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко та Р.С. Мельник для застосування заходи процесуального примусу в адміністративному процесі застосовуються із метою: по-перше, охорони процесуальних правовідносин під час розгляду і вирішення публічно-правового спору; по-друге, припинення порушень встановлених правил поведінки у залі судового засідання; по-третє, забезпечення встановленого порядку розгляду та вирішення публічно-правового спору та постановлення законного, обґрунтованого та повного рішення у справі [7, с. 224].

Заходи процесуального примусу застосовуються лише до осіб, що порушили встановлений порядок у суді під час розгляду адміністративної справи (порушення порядку може виражатись у нецензурній лайці, неповазі до суду, невиконанні вимог головуючого, надання документів не через судового розпорядника тощо), а також до осіб, що перешкоджають здійсненню адміністративного судочинства. Підставою для виконання заходів процесуального примусу є постановлення судом ухвали про їх застосування.

Як вже зазначалося вище для реалізації заходів адміністративного примусу потрібне постановлення судом (суддею) ухвали про застосування заходів примусу до особи, що порушила правила поведінки у адміністративному суді.

Виходячи із положень ч. 1 ст. 144 КАС України підставами застосування заходів процесуального примусу слід вважати: 1) невиконання відповідними особами встановлених у суді правил; 2) недобросовісне виконання процесуальних обов'язків; 3) зловживання правами; 4) запобігання створенню протиправних перешкод у здійсненні судочинства.

За наявності принаймні однієї із підстав, враховуючи тяжкість проступку, до особи правопорушника адміністративним судом може бути застосований один із заходів процесуального примусу.

В ч.1 ст. 145 КАС України законодавець виділяє п'ять видів заходів процесуального примусу: попередження (ст. 146 КАС України), видалення із залу судового засідання (ст. 146 КАС України), тимчасове вилучення доказів для дослідження судом (ст. 147 КАС України), привід (ст. 148 КАС України), штраф (ст. 149 КАС України) [1].

В юридичній літературі заходи процесуального примусу умовно класифікують на дві групи. До першої групи належать заходи які застосовуються до осіб у залі судового засідання (попередження та видалення із залу судового засідання). А до другої – заходи, що застосовуються до осіб за межами суду (тимчасове вилучення доказів для дослідження судом, привід). В свою чергу штраф застосовується у випадках передбачених ст.149 КАС

України. Аналізуючи думки різних науковців можна прийти до висновку, що штраф входить до обох груп одночасно.

Важливо розуміти, що до однієї особи не може бути застосовано кілька заходів процесуального примусу за одне й те саме порушення, тобто діє принцип, закріплений у ст. 61 Конституції України. При цьому законодавство встановлює важливу гарантію для подальшого виконання обов'язків сторони адміністративного провадження. Так, застосування до особи заходів процесуального примусу не звільняє її від виконання обов'язків, встановлених КАС України [1].

Підсумовуючи вищевикладене потрібно зазначити, що в КАС існує визначення поняття заходів процесуального примусу, їх види, підстави та порядок застосування цих заходів. Заходи процесуального примусу застосовуються лише до осіб, що порушили встановлений порядок у суді під час розгляду адміністративної справи, а також до осіб, що перешкоджають здійсненню адміністративного судочинства.

Список використаних джерел

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 №2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення - 11.03.2021).
2. Єременко Є.І. Купін А.П. Заходи процесуального примусу в адміністративному судочинстві. URL: https://zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2020/conf/4.1/TN_2020YF.pdf#page=30 (дата звернення - 11.03.2021).
3. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: навч. посібник. Вид. 2-ге, допов. і переробл. Київ: Атіка, 2009. 640 с.
4. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України : навч. посібник. Київ: Атіка, 2008. 496 с.
5. Лукіна І.М. Цивільна процесуальна відповідальність : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2011. 20 с.
6. Кодекс адміністративного судочинства України : науково-практичний коментар / за заг. ред. А.Т. Комзюка. Київ : Прецедент: Істина, 2009. 823 с.
7. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А. Т. Комзюк і інші; Харківський національний ун-т внутрішніх справ. Київ: Прецедент, 2007. 531 с.

Мишаста Т. Б., здобувачка вищої освіти 1 курсу, група КЮ-201

Науковий керівник – **Литвиненко В. М.**, к.ю.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПОНЯТТЯ ПРАВА НА ПРАЦЮ

З поміж усього комплексу соціально-економічних прав особливе місце посідає право на працю. Воно відображає природну потребу людини до праці. Це зумовлено тим, що право на працю є підґрунтям для набуття всіх інших трудових прав та обов'язків, воно становило й становить вольову діяльність, що спрямована на створення матеріальних цінностей. Саме завдяки праці людина забезпечує себе та членів своєї сім'ї, набуває певні здібності й досвід шляхом реалізації у трудовій діяльності.

Відповідно до Конституції України наша держава є правовою, незалежною, суверенною та соціальною. Найвищою соціальною цінністю в нашій державі є сама людина, її честь і гідність, життя і здоров'я, недоторканність. Держава несе відповідальність за свою діяльність перед людиною, визначає гарантії прав і свобод людини при здійсненні